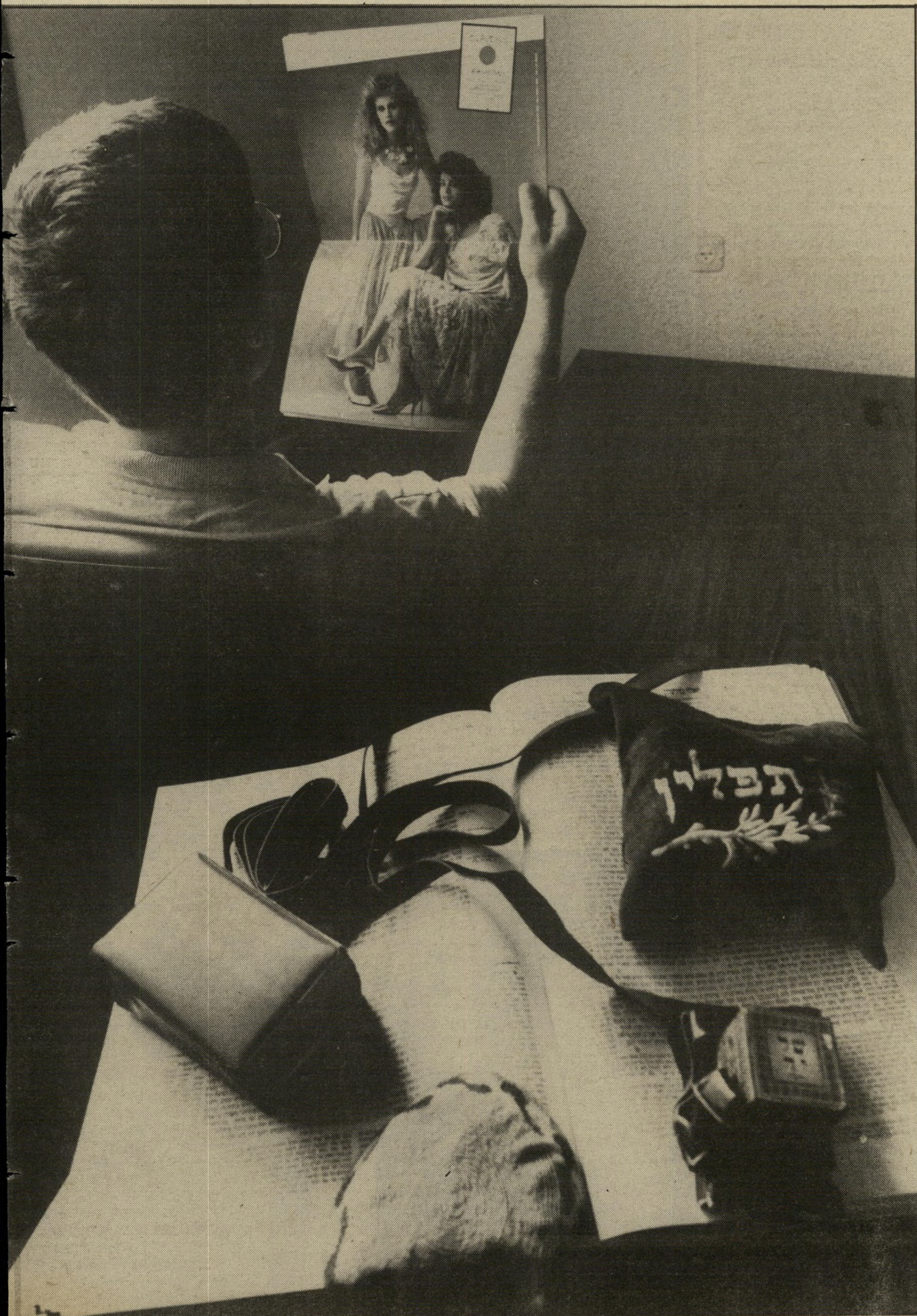

הכל מדברים על החוזרים בתשובה. סביבם נערך פסטיבל. אולם יש קשר־שתיקה סביב התופעה שהיא הרבה יותר נרחבת וחשובה

שלום לך, כיפה!

תנועת החזרה בתשובה, תנועה מאורגנת, ממוסדת, נתמכת על־ידי תקציבי ענק, פועלת כעוררת שוטפיימוח מיקצועיים והרבה יחסי־ציבור ורעש. מולה ניצבת תנועה של אנשים שעשו דרך הפוכה; המירו את דרך החיים הרתית באורח־חיים חילוני. תנועה זו מונה לא פחות אנשים, אבל עליהם אין שומאים בתיקשורת. הם עשו את צעדם כשקט ובציניעה והגיעו לדרכם החרשה לבר, תוך מאבק עם הסביבה.

שתי תנועות שונות בתכלית עם מכנה משותף אחד: האדם מחפש משמעות. קשה למצוא מינות מרוייק המגדיר אנשים שעזבו את הדת. הדתיים יקראו להם "מתפקדים", מלשון פורקי־עול או מופקדים, שעזבו את דרך הישר. "חוזרים בשאלה" היא ההגדרה הרווחת, אך גם זו בטעות יסודה. משום שעוובי־הדת חזרו מהשאלה לתשובה, שהיא לדידם דרך־החיים החילונית (לכן ההגדרה חוזרים בתשובה תתאים גם לה); ואילו הם יקראו לעצמם בפשטות "מורדי כיפה", על שם המחווה הסימית לית ביותר שברבר.

קשה לאמוד את תופעת עזיבת־הדת במיספרים מרוייקים. כציבור הדתי

מיספר התלמידים

בבתי־הספר

הדתיים יורד. הנוער

הדתי עובד בהמוניו

למחנה החילוני

קיים קשר של שתיקה סביב הנושא, אך אין להתעלם מהעובדה שחינוך הכיפות הסרוגות נמצא כמשבר: הקצנה רתית מחד ועזיבת הדת מאידך. עדות על התופעה אפשר לקבל ממצבה של המפר"ל. בבחירות האחרונות ריברו על הרבה סיבות לנפילה, אך אחת מהסיבות המרכזיות לא הוזכרו: ההתמעטות היחסית של חובי־שי הכיפות הסרוגות.

המתנבים בישיבות בני־עקיבא טוענים, ש"אחוז עד שני אחוזים מכל מחד זור מורידים את הכיפה". הבוגרים "עצמם מדברים על 20% לפחות. כמה מהבוגרים הציעו לפרסם את תמונות המחזור ולסמן כל אחד שהוריד את הכיפה, כדי להראות את האחוז הגבוה. כשמגלים בישיבה תיכונת נער עם בעיה רתית, כלומר, התרופפות האמרינה, הוא מסולק מהישיבה. הדבר גורם להתמרמרות רבה בקרב ההורים על הרמת הידיים, במקום ההתמודדות. הישיבות מצידן עונות בטיעון החוזר: "תפוח רקוב אחד מקלקל את כל ה"ארגו" — עדיף להעיק תלמיד אחד מאשר שיקלקל את כל השאר.

בנסיון לאמוד את התופעה, ערך העולם הזה שיחה קצרה עם הרב אבי רהם צוקרמן, שהוא מנהל ישיבת כפר הרא"ה, הישיבה התיכונת הראשונה בארץ, ויושב־ראש ישיבות בני־עקיבא בארץ. כבר במישפט הפתיחה שלו